

ЖУКОВА Н. М.

Запорізький національний технічний університет

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПАДКОЄМНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ YARN В АВСТРАЛІЙСЬКІЙ АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ КІНЦЯ ХVІІІ – СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТЬ

У статті викладено результати дослідження лінгвокультурної спадкоємності специфічного концепту YARN, представленого в картині світу носіїв британського арго, перших колоністів Австралії, в австралійській англомовній картині світу кінця ХVІІІ – середини ХІХ століть. Визначено способи і засоби подолання невідповідностей мовної репрезентації концепту в цільовій картині світу, порівняно з донорською. Розкрито модифікації у структурі концепту.

Ключові слова: австралійська англомовна картина світу, донорська картина світу, інновація, картина світу в арго, лінгвокультурна спадкоємність, специфічний концепт, цільова картина світу.

В статье изложены результаты исследования лингвокультурной преемственности специфического концепта YARN, представленного в картине мира носителей британского арго, первых колонистов Австралии, в австралийской англоязычной картине мира конца ХVІІІ – середины ХІХ веков. Определены способы и средства преодоления несоответствий языковой репрезентации концепта в целевой картине мира, по сравнению с донорской. Раскрыты модификации в структуре концепта.

Ключевые слова: австралийская англоязычная картина мира, донорская картина мира, инновация, картина мира в арго, лингвокультурная преемственность, специфический концепт, целевая картина мира.

The article contains the results of the study devoted to the linguistic and cultural succession of the specific concept of YARN verbalized in the Australian English world view in the late ХVІІІth – middle ХІХth centuries to the world view of the British argot speakers, the first colonists of Australia. The ways and means of overcoming divergencies in the linguistic representation of the concept in the target world view compared to the source one are examined. The modifications in the structure of the concept are shown.

Key words: Australian English world view, source world view, innovation, argot world view, linguistic and cultural succession, specific concept, target world view.

У світлі актуальних на сьогодні розвідок, спрямованих на дослідження національних мовних картин світу, маловивченою залишається австралійська національна мовна картина світу, хоча австралійській англомовній культурі та австралійському варіанту англійської мови присвячено численні наукові праці [1–6 тощо]. Порушено та розв'язано чимало питань специфіки світосприйняття англомовних австралійців [7–10 тощо], проте **актуальність** цієї роботи продиктована необхідністю дослідити роль субкультури, яка

започаткувала формування австралійської нації, у формуванні та розвитку австралійської англомовної картини світу.

Особливості лінгвосоціокультурної ситуації, яка склалася впродовж утворення австралійської колонії в кінці XVIII – середині XIX століть, визначили домінування субкультури-засновника – носіїв британського аргю. Їхня мовна картина світу виступила донорською для цільової загальнонаціональної австралійської англомовної картини світу.

Унікальність культури, зокрема й англомовної культури Австралії, проявляється в кожному базисному [11:230–231] концепті, але особливо рельєфно своєрідність національного світосприйняття демонструють специфічні [12:85] (в інших термінах – національно-марковані [13] / національно-специфічні [14] / національні [11:230–231]) або базові [15:81–82]) концепти, які служать основою для ментальності народу загалом. Вони виділяються на тлі інших концептів, починаючи з періоду формування етнічної самосвідомості та самоідентифікації, і можуть переходити до розряду ключових концептів, які об'єктивуються в частотних загальноживаних формах мови – словах, словосполученнях, фразеологізмах (див. з цього приводу також [7; 16; 17]).

Одним зі специфічних концептів австралійської англомовної картини світу став концепт YARN / СПЛКУВАННЯ, ключовим словом-репрезентантом якого виступив британський арготизм.

Наукова новизна цієї роботи полягає в тому, що в ній вперше проаналізовано лінгвокультурну спадкоємність концепту YARN; визначено способи і вербальні засоби подолання невідповідностей його репрезентації в донорській (арготичній) та цільовій (австралійській англомовній) картинах світу; розкрито модифікації в структурі концепту.

Мета розвідки – дослідити, в чому проявляється лінгвокультурна спадкоємність концепту YARN / СПЛКУВАННЯ в цільовій картині світу, які інновації було утворено для його репрезентації. Для цього передбачається вирішити такі **завдання**: з'ясувати наявність невідповідностей у структурі концепту новим умовам існування субкультури; визначити вербальні засоби та способи подолання лінгвоконцептуальних розбіжностей; простежити перехід привнесеного арготизму до розряду ключових слів австралійської культури.

Об'єктом дослідження виступає специфічний концепт YARN / СПІЛКУВАННЯ. **Предметом** аналізу є лінгвокультурна спадкоємність концепту YARN / СПІЛКУВАННЯ, транспортованого носіями британського арго в Австралію, та інновації в репрезентації концепту в австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть.

Матеріалом дослідження стали одиниці, що вербалізують концепт YARN в картині світу в британському арго та в австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть. У якості джерел матеріалу використано глосарій арго, авторитетний регіональний словник, історичні джерела та художні твори, видані в Австралії та Англії впродовж кінця XVIII – середини XIX століть.

Наявність імені концепту YARN уможлиблює аналіз етимології ключового слова-репрезентанта, синонімічних відповідників, лексичної та синтаксичної сполучуваності і дозволяє виявити ознаки концепту, репрезентовані за рахунок мовних і концептуальних метафор.

Лексема *yarn* походить від О.Е. *gearn* “spun fiber” < Gmc **garnō* < PIE **gherǵ-* [19:1562, 1595]. Арготизм *yarn* був утворений у результаті метафоричного переосмислення – *yarn* “spun fibre” > *yarn* (арго) “a story” (схема 1), яке підтримується лексико-фразеологічною репрезентацією YARN в картині світу носіїв арго – *to spin a yarn* “to tell a story”, *to cut the yarn* “to stop telling a story”, *yarning* / *spinning a yarn* “relating various adventures, exploits, and escapes to each other” [20]. Основні засоби кодування – елементи предметного та акціонального кодів культури.

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ <i>yarn</i> “spun fibre, as of cotton, silk, wool, flax”		ЦІЛЬОВА ОДИНИЦЯ (арго) <i>yarn</i> “a story”	
інтенціонал		інтенціонал	
гіперсема	гіпосема	гіперсема	гіпосема
a fibre	that has been spun	an account	of adventures, exploits, escapes, etc., smth. <u>non-existent before</u>
імплікаціонал smth. that was <u>non-existent before</u>		імплікаціонал smth. <u>non-existent before</u>	
ОБ'ЄКТ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СФЕРА-ДЖЕРЕЛО		ОБ'ЄКТ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СФЕРА-ЦІЛЬ	

Схема 1. Метафоричний розвиток значення *yarn* в арго

В арго номінативне поле концепту YARN представлено синонімічними відповідниками лексеми *yarn* (*to mang* “to speak, or talk”, *to patter* “to talk”, *to throw off* “to talk in a sarcastical strain”, *to split* “to tell

of any thing you hear, or see transacted”), а також ФО, у тому числі з компонентом *yarn* (*to nose upon anyone* “to tell of any thing he has said or done with a view to injure him, or to benefit yourself”, *to blow the gaff* “to tell somebody’s secret openly to the world”, *to come it* “to divulge a secret”, *to cut a yarn*, *to spin a yarn* [20] (див. значення вище)).

В англійській мові Австралії (далі – АВА) арготизми зазнали семантичного розвитку: *to yarn* (арго) “(among flash-people) to relate various adventures, exploits, and escapes to each other” > (АВА) (1847 – тут і далі цифри позначають дату першої фіксації одиниці в письмових пам’ятках) “to talk, to chat”, *yarn* (арго) “a story” > (АВА) (1852) “a chat, a discussion”.

За відсутності морфологічних дериватів лексеми *yarn* в АВА, номінативне поле концепту збільшилося за рахунок ФО *to have a yarn*, *to pitch (smb.) a yarn*: “I had a long ‘yarn’ with Pearson ...” [цит. за: 21:756], “Pitch us that yarn ...” [22:399].

Зазначимо, що словотворча непродуктивність одиниці *yarn* в англійській мові Австралії не позбавляє її статусу ключового слова культури. Концепт YARN залишається актуальним на всіх етапах розвитку австралійської нації, апелюючи до нього наявні в текстах різних епох: (1859) “I’ll give ye my yarn; I have told it often” [23:359]; (1870) “They asked the Buxtons to come over ... and have a ‘yarn’”; (1913) “... in the course of their ‘yarning’ they informed him ...”; (1944) “... they all stood and had a bit of a yarn ...”; (1986) “... the man likes a good yarn” [цит. за: 21:756].

Розгляньмо синонімічні кореляти лексеми *yarn*. Іменник *yarn* вступає в синонімічні відносини з *chat*, *conversation*, *epic*, *hair-raiser*, *story*, *tale*; дієслово *to yarn* – з *to chat*, *to gossip*, *to talk*.

Відносини семантичної подібності підтримуються: наявністю спільних семантичних компонентів у лексичних значеннях цих одиниць; їхньою взаємозамінністю в різних контекстах; використанням в усталених зворотах, що мають аналогічну структуру.

Лексична і синтаксична сполучуваність іменника *yarn* демонструє синонімічні зв’язки з *chat*, *conversation*, *story*, *tale*. Пор.:

to have a CHAT / CONVERSATION with smb. about smth. to tell smb. a STORY	to have a YARN about smth. “... we <u>had a ... yarn about</u> home ...” [24:22]. to tell smb. a YARN
---	---

to make up a STORY	“... he could <u>tell a ... yarn</u> ... as well as the junior partner ...” [25:92], “... I could <u>tell you yarns</u> ...” [26:309].
a STORY / TALE of	to make up a YARN “... <u>yarns, made up for the occasion</u> ” [27:199].
a STORY about	a YARN of “... his <u>yarn of the monkey</u> ...” [28:259]. a YARN about “... <u>the yarn about the fire at the Southstone Pit</u> ” [23:362].

Різні контексти свідчать про синонімізацію *yarn* зі *story*, *hair-raiser*, *epic*. Поп.:

YARN ↔ STORY: “... you will not half appreciate my yarn unless you can fancy Lindley is spinning it, for none but he can tell his stories with effect” [28:259], “... my yarn is nearly spun out; but ... I want to ask you to read another story ...” [29:286].

YARN ↔ HAIR-RAISER: “... I could tell you yarns as wud make all yer hair stand up as stiff as spike nails” [26:309], “... that yarn about the young man as cut the young woman’s throat and buried her in the sawpit” [22:399].

YARN ↔ EPIC: “... put up an epic yarn of the difficulties he had surmounted ...” [30:68].

Синтаксична сполучуваність дієслова *to yarn* свідчить про синонімічні кореляції з *to chat*, *to gossip*, *to talk*.

to CHAT / GOSSIP with smb. to TALK to / with smb. of smth. / smb.	to YARN with smb. “... <u>yarning with your boss</u> ...” [23:301], “... I got <u>‘yarning’ with Dugdale</u> ...” [31:109].
--	---

У наступних контекстах реалізується синонімізація *to spin a yarn*, *to pitch a yarn* з *to talk*:

to SPIN / PITCH a YARN ↔ to TALK: “... we would talk over again ... thus spinning a yarn in the usual colonial style” [32:60], “... I’ll pitch ye a yarn ... I’m fond of talking” [23:359].

Отже, лексичні одиниці *yarn* та *to yarn* в австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть

виступають у якості доміант синонімічних рядів, що утворюються регіонально немаркованими одиницями: *yarn* n. – *chat, conversation, story, tale, hair-raiser, epic*; *yarn* v. – *to chat, to gossip, to talk*.

Порівняємо структуру концепту YARN / СПІЛКУВАННЯ в донорській та цільовій картинах світу.

Ситуація спілкування передбачає наявність таких складових: ‘дія, що відбувається’ та ‘учасники спілкування (комуніканти – адресант, адресат повідомлення)’. З огляду на ‘дію, що відбувається’, слід говорити про ‘зміст спілкування’, ‘місце спілкування’, ‘час спілкування’, з огляду на ‘учасників спілкування’, – про ‘стосунки між учасниками’, ‘комунікативні настанови’. Отже, концептуальна структура СПІЛКУВАННЯ (YARN) охоплює такі компоненти: ‘ДІЯ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ (ПРОЦЕС)’, ‘СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ – місце, час, зміст спілкування’, ‘УЧАСНИКИ СПІЛКУВАННЯ (КОМУНІКАНТИ) – адресант, адресат повідомлення’, ‘стосунки між учасниками’, ‘комунікативні настанови’ (рис. 1).

Рис. 1. Структура концепту СПІЛКУВАННЯ

Зупинимося на аналізі наповнення цієї структури в донорській картині світу.

YARN передбачає наявність щонайменше двох ‘УЧАСНИКІВ’ – ‘адресанта’ і ‘адресата’ (*to yarn “(among flash people) to relate to each other”* [20]), які належать до герметичної групи за спільним соціальним статусом і професією (“*flash people*”, “*persons in confinement or exile*” [20]).

‘КОМУНІКАТИВНІ НАСТАНОВИ’ спрямовані на те, щоб:

- поділитися досвідом, набутим у ході життєдіяльності (“*to relate various adventures, exploits, and escapes*” [20]);

- приємно провести час, отримуючи задоволення від спілкування (“*to enliven a dull hour*”, “*to excite a secret hope of one day enjoying a repetition of the former pleasures*”, “*yarning or spinning a yarn is a favourite amusement among flash-people, ... most ... gratifying*” [20]);

- переконати ‘адресата’ не робити щось (“*to talk another person out of anything he is intent upon*” [20]).

‘ЗМІСТ СПІЛКУВАННЯ’ (yarn) в картині світу носіїв британського арго – пригоди, втечі (*escapes, exploits, adventures*) тощо. ‘МІСЦЕ СПІЛКУВАННЯ’ – це обмежений простір, що створює умови для зближення учасників, оскільки розмова протікає в період перебування в ув’язненні, у вигнанні (“*in confinement*”, “*in exile*” [20] – ‘ЧАС СПІЛКУВАННЯ’).

Отже, *yarn* в донорській картині світу – дещо, створене людиною, що приносить задоволення і викликає позитивні почуття, сприяє зближенню комунікантів, герметичності групи.

У цільовій картині світу наповнення складових структури концепту YARN розширилося.

Так, в австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть спілкування (yarn) охоплює різні групи людей: *acquaintance, boss, boy, captain, hearties, an old weather beaten tar, overseer, neighbour, shipmates, skipper, soldiers* тощо. У зв’язку з ‘адресантом’ та ‘адресатом повідомлення’ слід зазначити, що правила спілкування підпорядковані принципу партнерства. Це виявляється в мінімізації соціальної відстані між комунікантами та ігноруванні:

- їхнього соціального статусу (“... of a yarn as neighbour Doddle told me ...” [33:214], “... he head man of that there gang is ... yarning with your boss ...” [23:301]);

- професійної орієнтації (“... some fine yarns from old soldiers” [34:24], “The overseer received me ... and we had a ... yarn ...” [24:64], “That yarn is as true as my chronometer ... ,” continued the captain ...” [28:258], “Our skipper ... spinning pleasant yarns ...” [35:452]);

- вікової різниці (“Horace was a nice young man. The old men said he was for he was a good listener to their yarns ...” [34:37], “... when a boy ... listened to a tough yarn from some old weather beaten tar ...” [29:281]);

- стосунків (“As R- and his acquaintance “yarned” ...” [24:82], “Shipmates! my yarn is nearly spun out ...” [29:286], “... my hearties! While I spin you a yarn ...” [23:359]).

Ми поділяємо точку зору А. Вежбицької [7:181] стосовно того, що ‘having a yarn’ – це швидше “спільне виконання чогось” (і “пов’язане з цим почуття”), ніж вербальне самовираження.

‘КОМУНІКАТИВНІ НАСТАНОВИ’ діяльності, позначеної лексемою *yarn*, в австралійській культурі такі:

- приємно провести час, отримуючи задоволення від спілкування (“*I thought it glorious fun, smoking cigars and yarning ...*” [цит. за: 21:756], “... *the sawyer enjoys himself ... with each new yarn ...*” [24:44]);

- налагодити або відновити контакт (“*Brown’s fondness for spinning a yarn will soon make him put an end to this feud with his companion and countryman*” [27:133]);

- поділитися досвідом (“... *a yarn, which may serve you for a life-line ...*” [29:281]);

- отримати пораду (“*I want to tell you a bit of yarn and ask your advice about my behaviour*” [23:31]).

У зв’язку із ‘ситуацією спілкування’ слід підкреслити, що типовий ‘ЗМІСТ СПІЛКУВАННЯ’ може становити інформація:

- правдива (“*That yarn is as true as my chronometer ...*” [28:258], “*I want to tell you a bit of yarn ... This is about the state of the case*” [23:31]);

- кумедна (“... *he had ceased laughing at the ... yarn*” [28:261]).

За тематичним спрямуванням ‘ЗМІСТ СПІЛКУВАННЯ’ – це:

- особистий досвід, пригоди (“*You are questioned all about home, what brought you out, and all such questions, until ... a good yarn is over ...*” [цит. за: 21:756], “... *a tough yarn from some ... tar ... narrating ... the exciting particulars of the action in which he received that slash on the cheek, or that smash on the nose ...*” [29:281]);

- ділове життя, праця (“... *a ‘yarn’ ... about my affairs*”, “*I got into a yarn ... , and asked him if he could [sic] find us a job*” [цит. за: 21:756]);

- вигадані події (“... *yarns, made up for the occasion*” [27:199]).

‘МІСЦЕ СПІЛКУВАННЯ’ сприяє інтимізації розмови, проте позбавлене замкненості, обмеженості, характерної для донорської картини світу. YARN відбувається:

- біля вогнища, розкладеного в буші (“*It was while bushing ... by a wood fire that we got in the way of telling yarns*” [цит. за: 21:119]);

- усередині приміщення (“*I suppose you were yarning in the cookhouse ...*” [36:363], “... *he was continually in the men’s huts, listening to their yarns ...*” [23:201], “... *yarning ... in the parlour*” [23:301]).

У цільовій картині світу наповнення складової ‘ЧАС СПІЛКУВАННЯ’ концептуальної структури YARN відрізняється від її наповнення в донорській картині світу. У сполученнях лексеми *yarn* із темпоративами реалізуються такі ознаки YARN:

- ‘щось реальне, що має місце в теперішньому часі’ (“... *is at this minute a-sitting yarning with your boss ...*” [23:301]);

- ‘щось, співвіднесене з минулим’ (“... *as long as he stopped with me (some years) we often had a yarn about it ourselves*” [24:171]);

- ‘увечері’, ‘у темний час доби’, що посилює вплив на адресата, підвищує таємничість (“... *at night by a wood fire ... we got in the way of telling yarns*” [цит. за: 21:119], “... *with songs, yarns and drinking in the evenings*” [30:32]).

Процес комунікації характеризується як довгочасністю, так і короткочасністю.

Ознака ‘довгочасність’ реалізується в конструкціях із темпоративами (“... *yarned far into the night ...*” [цит. за: 21:756], “... *sat all the evening ... yarning ...*” [24:120]).

Ознака ‘короткочасність’ актуалізується у використанні *yarn* із підрядним реченням, яке виконує функцію обставини часу: “... *“old hands” ... yarning while the sheep were camped*” [37:12].

Щодо ‘СТОСУНКІВ МІЖ КОМУНІКАНТАМИ’, *yarn* можна визначити і як неформальне (“... *we sat all the evening smoking our pipes, and drinking the delicious tea, and yarning and now and then treating ourselves to a lounge on one of the berths ...*” [24:120]), і як формальне спілкування (“*The overseer received me very civilly ... and we had a ... yarn ...*” [24:64]).

Отже, в результаті дослідження була виявлена структура концепту YARN / СПІЛКУВАННЯ в арготичній та австралійській англомовній картинах світу (табл. 1).

Таблиця 1

Структура концепту СПІЛКУВАННЯ в картині світу в арго та австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть (на прикладі концепту YARN)

Складові концептуальної структури	Картина світу в арго	Австралійська англомовна картина світу к. XVIII – сер. XIX ст.
‘ДІЯ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ (ПРОЦЕС)’	to relate various adventures, exploits, escapes	- to say smth., to speak; - a talk
‘УЧАСНИКИ	among flash-people	acquaintance, boss, boy, captain,

СПІЛКУВАННЯ (КОМУНІКАНТИ): АДРЕСАНТ, АДРЕСАТ ПОВІДОМЛЕННЯ		hearties, old folks, an old weather beaten tar, overseer, neighbour, shipmates, skipper, soldiers, etc.
‘СТОСУНКИ МІЖ УЧАСНИКАМИ’	informal	- informal, friendly; - formal
‘КОМУНІКАТИВНІ НАСТАНОВИ’	- to enliven a dull hour - to excite a secret hope of one day enjoying the repetition of their former pleasures - to talk another person out of anything he is intent upon - a favourite amusement	to say smth., to speak in order - to give information, - to express ideas, feelings, etc., - to exchange ideas, experience - to pass the time pleasantly; - to ask for a piece of advice
‘ЗМІСТ СПІЛКУВАННЯ’	adventures, exploits, escapes, etc.	funny, true information, experience, unreal events, business life, etc.
‘СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ (‘МІСЦЕ’, ‘ЧАС’)	in confinement and exile	- while smoking, drinking - at the bush fire - inside - in the past, at present, in the evening

Одним із основних механізмів концептуалізації знань людини в цільовій картині світу є метафора. Концептуальну метафору (далі – **КМ**) розглядаємо як модель, що містить сферу-джерело, сферу-ціль і сферу перехрещення ознак, на основі яких відбувається перехід від однієї пізнавальної сфери (домена) до іншої [18:190].

В австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть метафорична профілізація концепту YARN відбувалася в межах таких КМ: YARN \equiv КМ₁ ФІЗИЧНИЙ ОБ’ЄКТ, КМ₂ АРТЕФАКТ, ВИТВІР МИСТЕЦТВА, КМ₃ ІСТОТА, КМ₄ АКТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ, КМ₅ ЇЖА. Стисло розглянемо виділені КМ.

КМ₁ YARN \equiv **ФІЗИЧНИЙ ОБ’ЄКТ** (основні засоби кодування – елементи предметного і дименціонального кодів). Якщо фізичні об’єкти є обчислюваними, то розмова / розповідь може відбуватися неодноразово. Цей метафоричний перенос актуалізується шляхом використання лексеми *yarn* із покажчиками множини: “... some fine yarns ...” [34:24], “... have a few ‘yarns’ ...” [25:96], “... too many of... yarns” [28:256].

Розмова / розповідь, що має початок і кінець, асоціюється з матеріальним об'єктом, який є дискретним, має частини: “*I want to tell you a bit of yarn ...*” [23:31], “... *I must give the end of the yarn*” [34:62].

За рахунок використання *yarn* в атрибутивних конструкціях реалізується концептуальна ознака ‘розмір’. Якщо фізичний об'єкт характеризується як ‘дещо довге’, то розмова / розповідь має тривалість: “*I had a long ‘yarn’ with Pearson and Augusta ...*” [цит. за: 21:756].

Однак як амбівалентне утворення *yarn* може бути вимірне, а може характеризуватися ознакою ‘безмірність’: “... *endless yarns about his last down-country excursion ...*” [цит. за: 21:215].

Концепт YARN є репрезентованим як ‘дещо реальне’, таке, що має фізичні характеристики. Розмова / розповідь може бути (не)цікавою, (не)захоплюючою: “... *dry yarns*” [28:256], “... *spin a tough yarn*” [28:259].

Як і фізичний об'єкт, YARN можна зберігати в контейнері (“... *a yarn which may serve you for a life-line, if you'll coil it away in your memory's locker*” [29:281]), упустити (“... *the old folks dropped the yarning ...*” [34:33]), перенести (“*He had his yarns to deliver ...*” [34:141]).

KM_2 YARN \equiv АРТЕФАКТ, ВИТВІР МИСТЕЦТВА (основні засоби кодування – елементи духовного, предметного, акціонального кодів): “... *some fine yarns ...*” [34:24], “... *while I spin you a yarn*” [29:281].

Аналогічно з оцінкою якості артефакту визначається ступінь цікавості розмови / розповіді, якість організації сюжету: “... *he could tell a second-hand cattle-muster yarn nearly as well as the junior partner ...*” [25:92].

Створення культурного артефакту є результатом креативної діяльності людини. YARN – це плід уяви. Розмові / розповіді передують певна підготовка, вигадкування сюжету: “... *yarns, made up for the occasion*” [27:199].

Розмова / розповідь цінується як витвір мистецтва, оскільки є важливим компонентом австралійської культури. Витвір мистецтва приносить задоволення, як і розмова / розповідь: “... *the great pleasure that all his class have of spinning a yarn*” [23:301].

КМ₃ YARN ≡ **ІСТОТА** (основні засоби кодування – елементи акціонального коду). У конструкціях лексеми *yarn* із дієсловами руху концепт YARN постає як ‘дещо рухливе, динамічне’, подібне до істоти (“... *laughing at the foregoing yarn*” [28:261], “*I never can spin a lively yarn just after talking about poor Tom Gauge*” [28:259]). YARN є і ‘таким, що його можна зупинити’ (“*Stop that beggar’s yarn ...*” [26:300]).

КМ₄ YARN ≡ **АКТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ** (основні засоби кодування – елементи акціонального коду). У дієслівних і атрибутивних конструкціях *yarn* виступає в ролі ‘агенса’, має певний вплив на об’єкт дії (‘адресата’). Розмова / розповідь асоціюється з джерелом енергії, яке позбавлене чіткості, є невідомим, але впливовим: “... *yarns as wud make all yer hair stand up as stiff as spike nails*” [26:309], “... *so did the tars from the “fleet” heat the imaginations of the honest men of Devon with their yarns ...*” [38:149].

КМ₅ YARN ≡ **ЇЖА** (основні засоби кодування – елементи акціонального коду). Як їжа може бути погано подана на стіл, такі розмова / розповідь може бути нецікава: “... *I cannot spin the yarn as Lindley does, and it spoils a good thing when it is badly dished*” [28:261].

Кипіння страви асоціювалося з використанням у процесі розмови / розповіді експресивних виразів, типових для соціолекту: “... *his cleverness in spinning a yarn ... blathered with long phrases and bubbling with cant*” [32:29].

Окрім вище зазначених засобів, для вербалізації YARN використовувалися: а) одиниці з інгерентною експресивністю – *pleasant, lively* (наприклад, “... *pleasant yarns ...*” [35:452]); в) одиниці з адгерентною експресивністю – *tough, dry* (наприклад, “... *spin a tough yarn*” [28:259]).

За допомогою маркерів інтенсифікації ознаки YARN постає як ‘щось надзвичайно позитивне’ (“... *a superfine yarn, too*” [28:257], “... *a very lively yarn ...*” [28:259]).

Використання експресивних засобів для характеристики концепту відображає настанову австралійців на неіндиферентне ставлення до подій, що відбуваються, явищ, з якими вони стикаються в процесі життєдіяльності.

Аксіологічні ознаки концепту YARN є амбівалентними. Оцінний модус, із яким корелює *yarn*, може бути як позитивним (“... *a good long yarn*” [32:157], “... *the great pleasure that all his class have of spinning a*

yarn” [23:301], “*I thought it glorious fun, smoking our cigars and yarning ...*” [цит. за: 21:756]), так і негативним (“*You idle, lazy scoundrel! I suppose you were yarning in the cookhouse ...*” [36:363]).

Отже, проявом лінгвокультурної спадкоємності концепту YARN в австралійській англомовній картині світу кінця XVIII – середини XIX століть є те, що британський арготизм *yarn* став ключовим словом культури, іменем специфічного концепту, який втілює уявлення про особливості спілкування в австралійському суспільстві. Крім того, в цільовій картині світу номінативне поле концепту охоплює колишні одиниці арго, меншою мірою – австралійські інновації.

Формування інновацій активно відбувалося в напрямку інформативного розширення складових структури концепту YARN. ‘Учасниками спілкування’ виступали представники різноманітних груп, кордон між ‘своїм’ та ‘чужим’ був усунений внаслідок розгерметизації соціальної групи. Окрім ‘комунікативних настанов’ ‘поділитися досвідом’, ‘приємно провести час, отримуючи задоволення від спілкування’, в австралійській англомовній картині світу актуальними є настанови ‘налагодити контакт’, ‘отримати пораду’. ‘Зміст спілкування’ становила інформація різного плану: особистий досвід, пригоди, вигадані події, ділове життя. Спілкування могло відбуватися не лише у вигнанні або в ув’язненні. ‘Час спілкування’ не обмежувався терміном перебування за ґратами або у вигнанні.

Ключове слово-репрезентант концепту YARN в англійській мові Австралії в період кінця XVIII – середини XIX століть зазнало семантичного розвитку, вступило в процеси фразеологізації, відносини семантичної подібності з регіонально немаркованими одиницями. За рахунок експресивних засобів вербалізації досягається експлікація культурної настанови “бути небайдужим до оточуючої дійсності, виявляти чуттєве ставлення до подій, які відбуваються в світі”.

Метафорична профілізація концепту реалізується засобами не лише предметного та акціонального кодів культури (як в арготичній картині світу), а й дименціонального, духовного кодів.

Перспектива подальших розвідок полягає у дослідженні функціонування специфічного концепту YARN в австралійській англомовній картині світу з кінця XIX століття до сучасного етапу її розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назарова О. Б. Формирование и функционирование неформальной лексики австралийского варианта английского языка (на материале лексико-семантического поля “Природа и природные явления Австралии”): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / О. Б. Назарова. – М., 2008. – 198 с.
2. Новикова Е. И. Семантические и словообразовательные особенности нестандартной лексики австралийского варианта английского языка (на материале слэнгизмов-имён лица): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / Е. И. Новикова. – К., 1988. – 16 с.
3. Прядко С. Б. Язык и культура: культурный компонент значения слова в лингвострановедческой лексике австралийского варианта английского языка (на примере аборигенных заимствований): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / С. Б. Прядко. – М., 1999. – 168 с.
4. Bick R. Colloquial Australian: Contributions from Yiddish / R. Bick. – Hobart: University of Tasmania, 2001. – 98 p.
5. Leitner G. Australia’s Many Voices: Australian English – The National Language / G. Leitner. – Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2004. – xi, 396 p. – (Contributions to the Sociology of Language).
6. Pauwels A. Gender Differences in Australian English / A. Pauwels // Language in Australia / [ed. by S. Romaine]. – Cambridge, New York, Port Chester, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press, 1991. – P. 318–326.
7. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая. – М.: Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
8. Козлова Т. О. Динамика развития лексической системы английского языка в Австралии: этнолингвистический аспект (на материале лексики с автохтонным компонентом значения): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Т. О. Козлова. – Запорожье, 2001. – 274 с.
9. Томенчук М. В. Варіантно зумовлена концептуалізація дійсності у сучасній англійській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / М. В. Томенчук. – Чернівці, 2008. – 20 с.
10. Wilkes G. A. Exploring Australian English: Publications for the Australian Broadcasting Corporation / G. A. Wilkes. – Sydney: ABC Enterprises, 1986. – 96 p.
11. Маслова В. А. Homo lingualis в культуре: монография / В. А. Маслова. – М.: Гнозис, 2007. – 320 с.
12. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики: наук. видання / А. М. Приходько. – Запоріжжя: Прем’єр, 2008. – 332 с.
13. Городецька О. В. Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Городецька. – К., 2003. – 21 с.
14. Карпова К. С. Вербалізація національно-специфічних концептів американського суспільства ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / К. С. Карпова. – К., 2008. – 21 с.
15. Пименова М. В. Введение в концептуальные исследования: учебн. пособие / М. В. Пименова, О. Н. Кондратьева. – Кемерово: Кемеровский гос. ун-т, 2009. – Вып. 5. – 160 с.
16. Колесник О. С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. С. Колесник. – К., 2003. – 20 с.
17. Нідзельська Ю. М. Ключові концепти єврейської культури в сучасній англійській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / Ю. М. Нідзельська. – Х., 2009. – 20 с.
18. Lakoff G. Conceptual Metaphor: The Contemporary Theory of Metaphor / G. Lakoff // Cognitive Linguistics: Basic Readings / [ed. by D. Geeraerts]. – Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2006. – P. 185–238.

ДОВІДНИКИ

19. *The American Heritage Dictionary of the English Language*. – [4th ed.] – Boston, New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2000. – 2076 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

20. *Vaux J. H.* A New and Comprehensive Vocabulary of the Flash Language [Electronic resource] / J. H. Vaux. – New South Wales, 1819. – Access mode : <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600111.txt> 21. *The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles* / [ed. by W. S. Ramson]. – Oxford, Auckland, New York, Melbourne : Oxford University Press, 1997. – 814 p. 22. *Kingsley H.* The Hillyars and the Burtons: The Story of Two Families [Electronic resource] / H. Kingsley. – Boston : Ticknor and Fields, 1865. – 437 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00089> 23. *Kingsley H.* The Recollections of Geoffry Hamlyn [Electronic resource] / H. Kingsley. – Cambridge, London : Macmillan and Co., 1859. – 469 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00046> 24. *Harris A.* Settlers and Convicts, or Recollections of Sixteen Years' Labour in the Australian Backwoods [Electronic resource] / A. Harris. – London : C. Cox, 1847. – 213 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/harsett> 25. *Clarke M.* Long Odds: A Novel [Electronic resource] / M. Clarke. – Melbourne : Clarson, Massina, and Co., 1869. – 328 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/clalong> 26. *Houlding J. R.* Micky Mahony's Mishaps [Electronic resource] / J. R. Houlding // Australian Tales and Sketches from Real Life. – London : Sampson Low, Son and Marston, 1868. – P. 297–328. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/houaust> 27. *Leichhardt L.* Journal of an Overland Expedition in Australia: From Moreton Bay to Port Essington, a Distance of upwards of 3000 Miles, during the Years 1844–1845 [Electronic resource] / L. Leichhardt. – London : T. and W. Boone, 1847. – 295 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00050> 28. *Houlding J. R.* Sailors' Yarns! [Electronic resource] / J. R. Houlding // Australian Tales and Sketches from Real Life. – London : Sampson Low, Son and Marston, 1868. – P. 256–262. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/houaust> 29. *Houlding J. R.* Jack Tars, Ahoy! [Electronic resource] / J. R. Houlding // Australian Tales and Sketches from Real Life. – London : Sampson Low, Son and Marston, 1868. – P. 281–286. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/houaust> 30. *Tucker J.* The Adventures of Ralph Rashleigh, A Penal Exile in Australia, 1825–1844 [Electronic resource] / J. Tucker. – London : Jonathan Cape, 1929 [manuscript of 1844–1845]. – 230 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/tucadve> 31. *Atkinson C. L.* Gertrude the Emigrant: A Tale of Colonial Life [Electronic resource] / C. L. Atkinson. – Sydney : J. R. Clarke, 1857. – 251 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00076> 32. *Carboni R.* The Eureka Stockade: The Consequences of Some Pirates Wanting on Quarter-Deck a Rebellion [Electronic resource] / R. Carboni. – Melbourne : J. P. Atkinson and Co., 1855. – 171 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00051> 33. *Houlding J. R.* Rural and City Life Or, The Fortunes of the Stubble Family [Electronic resource] / J. R. Houlding. – London : Sampson Low, Son, & Marston, 1870. – 391 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/hourura> 34. *Bonwick J.* The Tasmanian Lily [Electronic resource] / J. Bonwick. – London : H. S. King, 1873. – 147 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/bontasm> 35. *Mundy G. Ch.* Our Antipodes, or Residence and Rambles in the Australasian Colonies, with a Glimpse of the Goldfields [Electronic resource] / G. Ch. Mundy. – London : Richard Bentley, 1852. – 665 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/munoura> 36. *Clarke M.* His Natural Life [Electronic resource] / M. Clarke. – London, Melbourne : George Robertson, Richard Bentley, 1878. – 430 p. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/clahisn> 37. *Clarke M. A. H.* George Barrington, Pickpocket and Historian [Electronic resource] / M. A. H. Clarke // Old Tales of a Young Country. – Melbourne : Mason, Firth and McCutcheon, General Printers, 1871. – P. 12–19. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00069> 38. *Clarke M. A. H.* An Australian Crusoe [Electronic resource] / M. A. H. Clarke // Old Tales of a Young Country. – Melbourne : Mason, Firth and McCutcheon, General Printers, 1871. – P. 149–163. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00069>